

Розділ перший

Космічний корабель сів на задню частину — гуп! Кілька хвилин загрозливо хитався, та все ж не перекинувся. Застряг у кам'янистій землі, наче космічна версія Пізанської вежі. Його огортали хмари пилуки. Оце так видовище, якого, щоправда, ніхто сторонній не бачив. Довкола корабля на багато кілометрів простягалися випалені сонцем піски — порожні, як

місячна пустеля під розжареним молочно-білим небом.

Усередині корабля сиділо двоє астронавтів, пристебнутих до сидінь. Нарешті корабель перестав хитатися.

— Мене нудить, — проскиглив Бульцман, не рплющуючи очей.

— Не вигадуй, — відповів Джордж. — Ти ж робот, як тебе може нудити?

— Може-може, — заперечив Бульцман. За час, проведений разом із Джорджем у космосі, він повірив у те, що наділений не лише інтелектом, а й почуттями. — Я все відчуваю!

Джордж, який надавав перевагу фактам, а не відчуттям, не мав охоти говорити в ту мить про те, що там робот відчуває.

— Посадку завершено?

— Так, дякую, Бульцмане! — ображено буркнув робот.

— Дякую, Бульцмане, — пробурмотів Джордж. — Нічогоєнька така посадка.

— Ми на поверхні небесного тіла. Що це може бути, як не «посадка»?

— Не смішно, — відповів Джордж. — Це ж Земля, правда?

— Напевно, — сказав робот, роззирившись довкола. — Але я не впевнений на всі сто.

— А що як ні? — запитав Джордж. — Ану ж ти посадив нас на іншій планеті?

Він тут же зрозумів, що бовкнув зайве. Під час довгої подорожі Бульцман навчився реагувати на все як людина. Спалахував навіть від найменшого критичного зауваження.

— Слухай, я зробив усе, що міг! — вигукнув робот. — І взагалі, це через тебе ми полетіли в космос!

— Та знаю я, знаю... — зітхнув Джордж. — Дякую, що ти склав мені компанію. Сам я б ніколи не дав ради з цим кораблем.

— Ну годі вже, перестань, — подобрів Бульцман. — Мені ніколи не дозволяли так довго бути з людьми. Дуже корисний досвід. Як робот, я й мріяти ніколи не міг...

Він замовк.

— Роботи не мають мрій, — виправився він. — Я ніколи б не подумав, що дружитиму колись з людиною. І з усіх людей я б обрав тільки тебе. Ти найкращий представник людського роду, Джордже.

Хлопцеві підступив клубок до горла.

— Ох, Бульцмане! — сказав він. — А ти — найкращий на світі робот. Ні, справді, — кашлянув він, — ти найкращий друг: і серед роботів, і серед людей.

Бульцман усміхнувся, а тоді простягнув свої металеві клешні й розстебнув пасок, який тримав Джорджа у кріслі.

— Ми виходимо?

— Так, — відповів робот. — Не знаю, як ти, а я дочекались не могу, коли нарешті випростаю ноги!

— Але як ми звідси виберемося? — запитав Джордж. — Ми ж досить високо від поверхні. Я не поламаю собі руки й ноги, якщо зістрибну вниз?

— На щастя, — мовив Бульцман, зиркнувши крізь ілюмінатор, — коли я посадив корабель вертикально — розумний маневр, еге ж? — то, по-моєму, розчавив його нижню частину, і тепер ти значно нижче, ніж мав би бути. Тому твої руки й ноги мали б пережити спуск.

Коли корабель мав тільки стартувати із Землі, вони проникли всередину через спеціальну вежу, що підняла їх до рівня входу. Тепер, подивившись в ілюмінатор, Джордж побачив, що Бульцман має рацію. До поверхні планети — Земля це чи ні? — було височенько, але стрибати можна. Він роззірнувся: під час посадки шибки сильно забруднилися, тож довкола мало що було видно, крім білої рівнини.

— Де ж ми сіли? — Джордж глянув на панель управління, чи нема там якоїсь інформації про те, де вони опинилися.

Але корабель, повернувшись додому... вирушив у кращі світи. Відчайдушний мандрівник, що колись рвався за межі Сонячної системи, перетворився на купу металу, порожніх екранів і непотрібних вимикачів.

— Мої пристрої не ловлять зв'язку, — сказав Бульцман. — Не розумію чому. Сподіваюся, що це Земля. Я емоційно не готовий до нової планети.

— Що ж, це не єдина проблема, — мовив Джордж. — Якщо це інша планета, ми не зможемо дихати в її атмосфері...

— Я піду перший, — благородно запропонував Бульцман. — Випробую умови. Можу трохи затриматись...

— Дякую, — відповів Джордж, який анітрохи не хвилювався про те, що станеться з Бульцманом, коли той вийде з корабля. Випробовувати умови для роботи набагато безпечніше, ніж для людини. Він знову визирнув в ілюмінатор. У якому кінці світу вони опинилися, га?

— Ти радий? — запитав Бульцман, пораючись біля люка.

— Дуже! — відповів Джордж. — Я хочу побачити маму й тата. І Енні! Дізнатися нарешті, що там відбувається. Таке дивне повідомлення вона нам послала. Маю надію, до цього часу все змінилося на краще... А ще я голодний! Мрію про нормальну їжу!

— А я не могу дочекатися, коли знову побачусь зі своїми робо-братами на Землі й розповів їм про людську натуру, — мовив робот. — Гадаю, їм буде цікаво почути, що...

— Ага! — перервав Джордж Бульцманові роздуми, які вже не раз чув під час космічної мандрівки. — Поквапся! Треба вибратися з корабля, поки той не вимкнувся повністю і ми не застрягли в ньому назавжди.

— Та-дам! — вигукнув робот, відчинивши люк. За ним мав простягатися красвид, але видимість була така погана, що вони майже нічого не побачили. Всередину залетів вітер, принісши зі собою липкі піщинки й частинки сажі.

— Фу-у-у! — Бульцман кинувся зчищати їх зі свого металевого тулуба. — По-моєму, раніше Земля була чистіша. Але є добрі новини! Я можу дихати повітрям! Я провів тест — його склад доволі безпечний для тебе.

— Що значить «доволі»? — закашлявся Джордж, знімаючи шолом.

Повітря було гидке на смак, з піщинками, які прилипали до зубів.

— Вміст двоокису вуглецю дуже високий, — збен-тежено сказав робот. — Вищий, ніж я пам'ятаю. У повітрі набагато менше кисню й дуже багато парникових газів. Але, думаю, кілька хвилин ти витримаєш.

Джордж вистромив голову з люка й роззірнувся, виплюнувши з рота піщинки. Він зрозумів, що вікна космічного корабля не забруднилися — просто навколо справді нічого не було, крім голої пустелі, що

простягалася на багато кілометрів навсібіч. Тільки то тут, то там виднілися низькі покручені дерева. Він перекинув ногу через край люка, готуючись вистрибнути на поверхню.

Хлопець змалку мріяв про мить, коли вийде з космічного корабля й першим ступить на поверхню неznаної планети. Але тепер йому здавалося, що мрія перетворилася на жахіття, на екстремальне приземлення серед пустелі у далекому закутку Землі. Принаймні він сподівався, що це таки Земля. Місцина була непоказна й безлюдна, їх ніхто не зустрічав, і взагалі — ніщо не вказувало на те, що десь там рідний дім.

Джордж зіскочив на землю — його скафандр зачепився за поверхню корабля, липку від густого повітря в цьому дивному місці, у якому вони сіли. Бульцман зліз за ним — його великі металеві ноги бемцнули об піщаний ґрунт, всипаний камінцями. Джордж похитнувся, намагаючись втримати рівновагу, — так сильно тиснула на нього гравітація.

— Дивись! — Бульцман тицьнув собі під ноги. — Ми стоїмо на дні річки!

— Справді? — здивувався Джордж, розглядаючи потріскану поверхню. З чого робот це взяв? — А де ж вода?

— Висохла, — мовив Бульцман. — Але колись вона точно тут була.

